

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Ангелина Петрова Петрова,
НМА “Панчо Владигеров”,
за дисертационния труд на ***Теодорос Харидис***,
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,
докторант в Нов български университет,
на тема:

Камерна опера „LA KROPIA“:

История на създаването и музикален анализ

(Произведението е базирано на книгата „В зоната на дим и анемонии“ от Йоанис Профис в (4) четири поетични картини“)
за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Научен ръководител: *проф. Елисавета Вълчинова-Чендова, д.н.*

Биографични данни:

Теодорос Харидис е гръцки композитор, сред чиито последни проекти е операта, обект на настоящата дисертация. Роден е в Атина, където и започва музикалното си обучение - в Националната консерватория в Атина (National Conservatory of Athens), където учи композиция и оркестрация при ***Д. Капсоменос***. Той завършва също магистратура по композиция в НМА „проф. Панчо Владигеров“, София, България – в класа на ***Александър Райчев***.

Дейността на Теодорос Харидис като композитор и теоретик е многостранна - той пише филмова, камерна и оперна музика, има принос в областта на музикалната педагогика и в същото време се утвърждава пред обществеността и като оригинален композитор. Един от най-значителните му опуси е представяната и като негов докторат опера “La storia”. Теодор Харидис е преподавал в

Консерваторията в Солун и е лектор в Македонския университет. През годините на своята творческа дейност работи с изтъкнати артисти в Гърция и чужбина, участва във фестивали и концерти, пише музика за няколко документални филма, негови произведения са излъчвани по гръцкото радио, развива активна преподавателска дейност. Член е на Съюза на гръцките композитори. Той е докторант на Нов български университет, София.

Описание на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 126 страници, в това число 122 страници текст с нотни примери, резюме, въведение, изводи, интервю с Йоанис Профис, приноси и библиография. Приложени са творческа биография на автора Теодорос Харидис, както и партитурата на операта „La Kropia“ („Ла Кропия“). Дисертацията е с обем от 125 стр., състоящи се от резюме и въведение, четири основни глави, заключение, справка с приносните моменти, библиография и две приложения. Използваната литература включва предимно линкове към Интернет сайтове – общо 32 заглавия, сред които и четири оперни клавира.

Съдържание на дисертационния труд: цел, идеи, приноси

Авторът Теодорос Харидис съчетава своята интерпретация на жанра на операта и концепцията си за връзка между жанровите образци на миналото и настоящето, както и на изграждането/надграждането на публиката, която да бъде приобщена към традициите на музикалния театър. Неговият проект е свързан и с областта на оригиналното творчество, и с областта на връзката с класическите ранни оперни образци и сферата на

популярната музика. Оригиналноста на подхода на Харидис е част от задачата, която си е поставил - да създаде опера, която едновременно да е фокус на педагогическото измерение и на връзката на оперния жанр със младите слушатели. Той е по следите на идеята си да изгради концепция за един вид синтез на традициите на операта от осемнадесети век досега, в която от една страна да се интегрират “първоосновите на жанра” от 18 век, а от друга - и музикалният опит, свързан с различни видове музика, включително и популярна музика, които имат младите слушатели.

Според Харидис главна цел в операта е да *„разглеждам замисъла и основните идеи на композицията, които са насочени към пренасянето на технически композиционни решения от миналото в настоящето./.../В текста се разглежда влиянието, което оказва крайният резултат от творчеството на миналото върху психологическата нагласа и емоциите на публиката във фрагментите, в които елементи от миналото са част от настоящето”* (с5, автореферат). Почти всички елементи на този оперен замисъл се подчеляват на тази идея за връзката на аудиторията с изконните традиции на жанра: вокалните форми и сюжета на операта; идеята за национален оперен театър, единението на традиционно и съвременно, намесата на ярки вокални идиоми, които отпращат известен паралел с попмузиката (арията „Мама миа”) и наличието на интерпретация на елементи от класическата и джазова хармония..

Структурата на дисертацията обхваща, както вече бе казано, въведение, в което композиторият представя свързаността на теоретичен, композиционен и педагогически аспект. Описанието на целта и свързаността на тези три аспекта е предмет на “Въведение”.

Следващата глава е озаглавена ”Гръцки композитори, които са автори на опери”. Тук Харидис изследва националната оперна традиция - от най-ранните корени на оперното изкуство на Йонийските острови и първопроходци, до композиторият имащ амбиция да основе национална

музикална школа, Каломирис, с неговия сериозен принос в областта на поставянето на основите на историческата и драматична опера, свързана с романтичните образци. Тази част е посветена на поставяне на оперния проект на Харидис в историческите аспекти, които са характерни за развитието на музикално-театралния жанр в Гърция, от 18 до 20. век. Историята на оперните композитори на Гърция е интерпретирана в подкрепа на идеята на дисертанта да създаде “мост” между най-първите оперни традиции в Гърция, между популярните езикови идиоми/идеи, и актуалното съзнание на младежката аудитория днес.

Структурата на дисертацията е свързана с опита на Харидис да анализира всички елементи на замисъла си: следващата глава е посветена на анализ на либретото, както и на обстойно навлизане в света на идеите на поета Йоанис Профис, последван от описание и аналитични бележки върху либретото.

Харидис създава глава 6, в която интерпретира идеите си за музикалния език в операта. В нотните примери виждаме, че в началото на оперното действие е поставен акцент чрез цитат на един популярен оперно-вокален идиом - канцонета от Чезаре Биксио, последвана от неговите идеи и наслагвания в сюжета и езика. Авторът е описал стила си, подчертавайки, че: *„в него има елементи на неокласицизма и на романтизма, постигайки и хармоничен език с модерен начин на мислене. Написано в 21 век, произведението е невъзможно да отхвърли модерното мислене и естетика”*/стр.../. В глава шеста Харидис е направил и опит да разкрие идеите си за хармоничния език в операта, в системата му се отприхват елементи на модалното мислене и конструирането на акордите в джаза. В тази част Харидис се опитва да изложи възгледите си за видовете хармоничен език и да намери своите трактовки, които заслужават внимание.

Следващата глава, навлиза в сферата на обобщенията и артикулира идеята на Харидис да създаде оперен театър, който да “разреша” противоречието с това, че оперните опуси днес са адресирани или към специализирана публика, познаваща и ценяща постмодерния език, или са трудно достъпни/разбираеми за широката аудитория. Харидис смята, че търси изход от дилемата: *„Развлекателните нужди на масите срещу интелектуалната необходимост класическото изкуство да се основава на обща константа от миналото и да произтича от нея, което се отнася до композиционните средства”*. (с 21). Тъкмо поради това той подчертава, че слушателят трябва да се образува в оперния език: *„Както мелодичните линии, които могат да се запечатат в паметта на слушателя, така че той да ги запази и изпее след края на изпълнението, така и морфологичната структура на текста в случая се базира на традиционните форми, хармонията не се отклонява от тоналните рамки, както и цялостната рамка на проекта не се отклонява от тази философия.”*(с.21, автореферат).

В крайна сметка Харидис, в пресечността на педагогика/композиция, на традиция/попмузика, се опитва да изведе нова трактовка на камерно-оперния жанр: *“И така, стигам до заключението, че това музикално течение може би ще бъде онова, което ще разтоварва и в същото време ще провокира или събужда интереса на днешните слушатели. То ще е онова, което ще привлече емоционалните реакции в душите на хората и което ще създаде канал за комуникация между композитора и слушателя. В миналото и настоящето има много общи точки, които можем да сравним”*.(с22). В крайна сметка може би в неговия проект най-важна е именно заложената педагогическа “искра”, целесъобразност, “мост към младите слушатели”, т.е. с това той намира свой ясен

принос в създадения от него проект, който е и творчески, написване на опера, и педагогически - интерпретация/изработване ,апел към младата аудитория.

Своеобразен и ценен момент в дисертацията на Т.Харидис е и концепцията за възможно изпълнение: *“Камерната опера е представена като алтернативен модел на продукцията в малките градове (опровергаване на теорията, че операта е изначално градски жанр).”*. (с23). Целият замисъл е оригинален и ценен с това, че обединява в себе си импулс на просветителство, авторска творба, интерпретация/оригинална трактовка на историята и съвременния оперен език.

Препоръчвам и съответно издаване и изпълнение на операта, което може да се осъществи в малък театър или в университетска среда. Този проект е създаден с идеята за осъществяване и на педагогически “лабораторен” експеримент, като авторът може да апробира своята концепция .

В резултат от факта, че дисертацията съдържа оригинална гледна точка, анализ и интерпретация на литературата, авторефератът съответства на съдържанието, а самият текст/идея съдържа ясно изразени приноси, предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на **Теодорос Никифорос Харидис** образователната и научна степен “Доктор” в професионално направление 8.3.- Музикално и танцово изкуство.

Проф. Д-р Ангелина Петрова

7.06.2023